

lokale aktører, særlig kvinner og marginaliserte grupper, i beslutningsprosesser og planlegging av prosjekter.

AfDB har en uavhengig avdeling for internrevisjon som i følge internasjonale undersøkelser holder en høy standard. Banken har også en uavhengig ekstern revisor (KPMG) som er ansatt etter anbudskonkurranse. Anbefalingene fra revisorene følges opp gjennom arbeidsplaner og jevnlig rapportering til bankens styre.

Banken har retningslinjer for beskyttelse av varslere og for å håndtere og forebygge korrupsjon. I 2010 ble bankens anti-korrupsjonsorgan oppgradert til en egen avdeling, og den fikk en dobling i antall ansatte. Samme år mottok avdelingen 35 anmeldelser som ble etterforsket, og det førte til utestengelse (svartelisting) av et selskap og to individer. Rundt 15 etterforskninger pågår. Anti-korrupsjonsavdelingen er også i ferd med å utvikle et varslingsverktøy for å bidra til å forebygge korrupsjon, og det satses også på økt informasjon til og opplæring av bankens ansatte. I 2010 inngikk Verdens-

banken og de regionale utviklingsbankene en avtale om gjensidig anerkjennelse av svartelistene.

Internasjonale undersøkelser av Afrikabanken er entydige på at banken har tatt store skritt i positiv retning de siste 10-15 årene. Mange viktige reformer har kommet på plass, og det er lagt opp til et fortsatt ambisiøst reformtempo i årene framover. Banken anses å ha et godt og effektivt lederskap som har stått i spissen for effektiviseringsprosessen. Lønns- og kostnadsveksten i banken har vært moderat og det er stor bevissthet rundt kostnadseffektivitet i prosjektene.

Givernes tillit til Afrikabanken resulterte i 2010 i en 200 prosent kapitaløkning, noe som vil gjøre banken i stand til i ennå større grad å bidra til utvikling i Afrika. Det afrikanske utviklingsfondet fikk også tilført ca. kr 55 mrd. i gavebistand til de fattigste landene. Finanskrisen viste at banken evner å svare raskt og fleksibelt på endringer i omverdenen ved å omdirigere ressurser der behovet var størst.

Norge har støttet reformarbeidet der fokus har vært desentralisering, resultatstyring og omlegging av prosedyrer og rutiner for å få en mer effektiv og en bedre forvaltning. Norge har også lagt vekt på arbeidet med godt styresett og antikorrupsjon. Andre viktige satsningsområder har vært likestilling, entreprenørskap, ren energi og klimatilpassing. Norge har også ønsket å styrke bankens rolle som samtalepartner og rådgiver overfor de regionale medlemslandene.

3. Norsk politikk overfor AfDB

Norge ønsker å bidra til å gjøre AfDB til den sentrale utviklingsaktøren i Afrika. Norge bidro til at Afrikafondet satte av betydelige midler til å fremme regional integrasjon og til økt satsning på sårbare stater. Norge arbeider aktivt for at AfDB integrerer likestilling, miljø og klima i sine prosjekter. Gjennom AfDB gir Norge 500 mill. kroner til et fond for å bevare regnskogen i ti land i Kongodeltaet.

AfDB

The African Development Bank / Den afrikanske utviklingsbanken

1. Fakta

Type organisasjon: Multilateral utviklingsbank

Etableringsår: 1964

Hovedkvarter: Abidjan, Elfenbenskysten (midlertidig flyttet til Tunis, Tunisia)

Antall landkontor: 31 (inkludert 4 under etablering)

Leder: Donald Kaberuka (Rwanda)

Dato for styremøter 2011: Styret møtes ved behov, normalt en gang i uken

Norsk styreplass: I valggruppe med Danmark, Finland, India og Sverige

Antall norske ansatte: 2

Ansvarlig departement: Utenriksdepartementet

Website: www.afdb.org

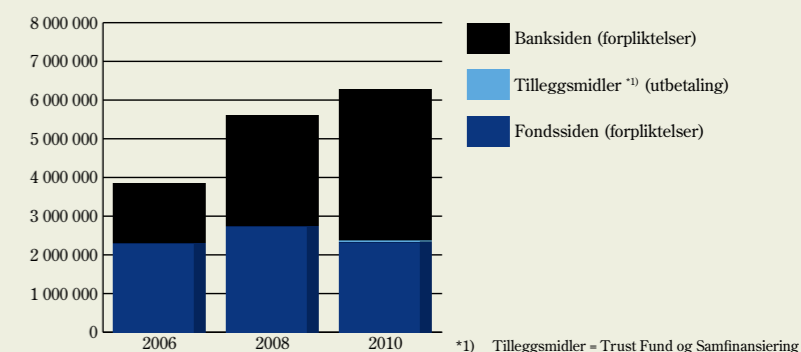
De 5 største eierne i banken inkludert Norge sin plassering:

	Land	%
1	Nigeria	8,596
2	USA	6,415
3	Japan	5,322
4	Egypt	4,986
5	Sør Afrika	4,461
26	Norge	1,144

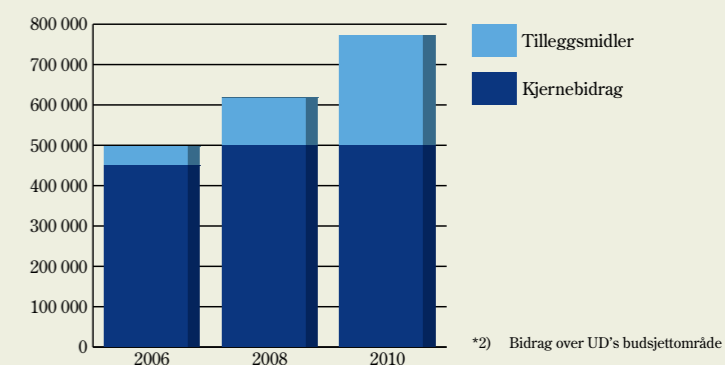
De 5 største givere av tilleggsmidler (millioner USD) i 2010:

	Land	Beløp
1	EU	19,6
2	Canada	11,6
3	UK	11,3
4	Danmark	9,7
5	Norge	3,2

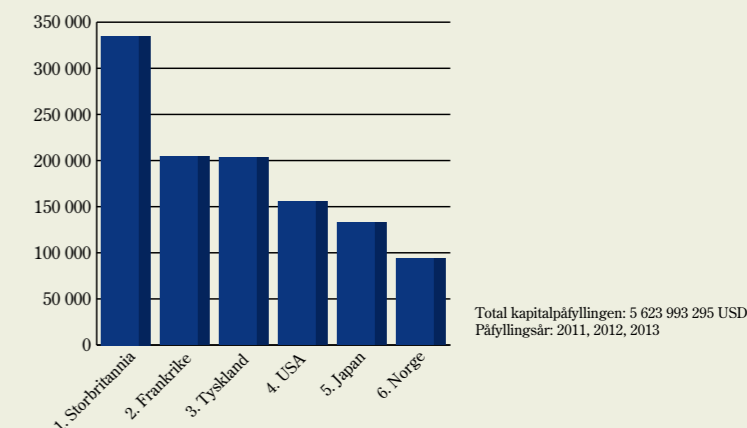
Totale ressurser (tusen USD). Inndelt i utlån, gaver.



Norske bidrag²⁾ (tusen NOK).



Siste påfylling til fond og de fem største givere i 2010 inkludert Norge sin plassering (tusen USD).



Total kapitalpåfyllingen: 5 623 993 295 USD
Påfyllingsår: 2011, 2012, 2013

Utenriksdepartementet

Besøksadresse: 7. juni plassen/ Victoria Terrasse, Oslo
Postadresse: Postboks 8114 Dep. N-0032 Oslo

Ved spørsmål, kontakt Seksjon for budsjett og forvaltning på e-postadresse:

sbfi-fn@mfa.no. Profilarkene er også tilgjengelige på: www.regjeringen.no/
nb/dep/ud/tema/fn/fnorg_vurdering

Mandat og virkeområder

Afrikabanken har som formål å bidra til økonomisk og sosial utvikling i Afrika gjennom støtte til godt styresett og utvikling av privat sektor, infrastruktur, høyere utdanning og yrkesopplæring. Styrking av innsatsen i sårbare stater og arbeid for økt regional integrasjon er prioriterte oppgaver. Gjennom de interne reformene i banken og økt delegering til landkontorene arbeides det også for mer effektiv drift.

Afrikabankgruppen gir lån og faglig bistand på gavevilkår til de afrikanske medlemslandene. Utlån finansieres ved låneopptak i internasjonale kapitalmarkeder på grunnlag av en aksjekapital. Den viktigste delen av aksjekapitalen er de garantiene som de utviklende landene har stilt til disposisjon for banken, og som gjør at AfDB kan låne i kapitalmarkedene på gunstige vilkår. AfDB låner ut på tilnærmet de samme vilkår som den låner inn på. Disse er langt bedre enn det afrikanske land selv kunne oppnådd på kapitalmarkedet. De afrikanske landene har 60,7 prosent av aksjekapitalen og stemmene i bankens styre, mens ikke-afrikanske land har 39,3 prosent. De fem største eierne målt i andel av aksjekapitalen er Nigeria, USA, Japan, Egypt og Sør-Afrika.

AfDF (Det afrikanske utviklingsfondet) som ble opprettet av Den afrikanske utviklingsbanken i 1972, er Afrikabankens utlånsordning for de fattigste landene i regionen. Fondet finansieres hovedsakelig gjennom bidrag fra giverland, men også gjennom tilbakebetalinger av gamle lån. Bidrag til fondet blir gitt gjennom påfyllingsforhandlinger, vanligvis hvert tredje år. Det afrikanske utviklingsfondets utlånsvilkår tilsvare Verdensbankens IDA-vilkår. Lånene er rentefrie og har avdragsfritak de første 10 årene, med opptil 40 års nedbetalingstid. De fem største giverne over tid har vært USA, Japan, Frankrike, Tyskland og Storbritannia. Til sammen er de nordiske landene den største giveren til fondet.

Fordelingen av bankes ressurser til mottakerlandene skjer etter objektive fordelingskriterier basert på styresettindikatorer, resultater i bankfinansierte prosjekter og behov. Ca. 30 prosent av ressursene øremerkes prosjekter til regional integrasjon og for de fattigste og mest sårbare statene. Bankens solide egenkapital gjør at den kan bistå langsiktig i flerårige prosjekter.

Banken har et heltidsansatt styre med fast tilstedeværelse ved hovedkvarteret i Tunis. Styret bidrar til daglig kontroll og oppfølging av bankens aktiviteter, og til å styrke båndene mellom regjeringene i mottakerland og giverland og banken. En av de 20 styreplassene tilhører Norden sammen med India, og fordeles etter et rotasjonsprinsipp. Norge er for tiden ikke representert ved det nordisk-indiske styrekontoret, som ledes av en danske.

Oppnådde resultater 2010

Etter en voldsom økning i bidragene fra banken i 2009 for å hjelpe de afrikanske landene å møte finanskrisen, var

aktivitetsnivået i 2010 tilbake på det normale. Totalt ble det gitt tilsagn om ca. 36,9 mrd. kroner i lån, gaver og gjeldsslette. Rundt 70 prosent av midlene gikk til å støtte infrastruktur, særlig transport, forsyning og produksjon av energi, og vann og sanitær. Det gis også betydelige midler til sosiale programmer, IKT, jordbruk og gruvedrift. Bankens satser stort på å promotere privat sektor, og 40 prosent av privatsektormidlene gikk til de fattigste landene (MUL). Totalt bidro banken med ca. 10,8 mrd. kroner i lån til privat sektor i 2010.

I 18 land ble det i 2010 gitt støtte til prosjekter for godt styresett til en verdi av til sammen 2,7 milliarder kroner. For eksempel ble det igangsatt prosjekter for å bedre økonomi og budsjettstyringen i Benin, Tanzania, Togo og i Liberia. Det ble gitt støtte til utdanning i Botswana, Eritrea, Niger og Rwanda.

Banken bistår landene med faglig rådgivning og ekspertise på områdene den jobber, og har satt seg som mål å utvikle seg til en ledende kunnskapsinstitusjon i regionen med økt satsing på forskning og kunnskapsformidling.

Miljø og klima får økende fokus i banken, og i 2010 ble det gitt støtte blant annet til å bytte ut Egypts taxier med mindre forurensende biler, og til bio-etanol produksjon i Mali. Gjennom klimafondene Clean Technology Fund og Strategic Climate Fund, og miljøfondet Global Environemntal Facility, har AfDB tilgang på øremerkede ressurser som sluses inn i miljø og klimaprojekter i en rekke land. Et vindkraftprosjekt på Cap Verde var det eneste fornybar energiprojektet vedtatt av banken i 2010.

Ved å støtte infrastrukturinvesteringer på tvers av landegrensene fremmes regionalt samarbeid. For eksempel har den gjennomført veiprojekter som forbinder Mali med havneanlegg i Guinea, og Addis Abeba med Nairobi. Et nytt prosjekt vil forbinde Zambia og Malawi med havner i Mosambik. Disse prosjektene bidrar til handel og utvikling i landene. Gjennom bygging av kraftlinjer kan nå Benin og Togo importere billigere og mer miljøvennlig energi fra Nigeria.

Afrikabankens bidrag til tusenårsmålene har kanskje særlig vært betydelige innen vann og sanitær. For eksempel har 1.5 millioner av de fattigste innbyggerne i Ouagadougou, hovedstaden i Burkina Faso, fått tilgang på rent drikkevann. Et drikkevannsprosjekt i Chimbombo i Zambia reduserte frekvensen av fordøyelsesrelaterte sykdommer blant barn fra 70 prosent til 30 prosent. I følge evalueringsrapporter bidro Afrikabanken totalt til at 17 millioner mennesker fikk tilgang på elektrisitet mellom 2006 og 2009, at 42 millioner fikk bedre transportforbindelser og 5 millioner fikk tilgang på rent drikkevann og sanitæranlegg. Mange av transportprosjektene har som formål å bedre bøndenes tilgang til markedene, og dermed øke landbruksproduksjonen og bedre matsikkerheten. I 2010 bidro banken med ca. 680 millioner til et vann og sanitærprosjekt for 15 byer rundt Victoriasjøen, som blant annet vil bidra til å begrense forurensningen i verdens nest største innsjø.

Afrikabankens støtte til Uganda

I 2010 ble det gjennomført en uavhengig evaluering av Afrikabankens aktiviteter i Uganda over perioden 2001-2007. Evalueringen fant at banken hadde bidratt til å styrke de ugandiske institusjonenes finans- og økonomistyring, særlig på lokalt nivå. Bankens støtte førte også til at offentlige budsjetter fikk en klarere fattigdomsorientering. Innen jordbrukssektoren bidro banken til å begrense forringing av matjorden, og til å utvikle fiskerier og husdyrhold. Finansieringsordninger for landbruket var et positivt bidrag, og bedret veinett på landsbygda ga bøndene lettere tilgang til markedet.

Det var også forbedringer i primærhelsetjenestene og i mental helse, samtidig som mangler på medisiner og kvalifisert personell la klare begrensninger. Både tilgangen og kvaliteten på utdanningstilbudet økte, samtidig som det fortsatt var svært få ugandere som tok høyere utdanning. Prosjekter for å skaffe rent drikkevann på landsbygda var blant de mest vellykkede, og et viktig bidrag til å bedre folks helse. Imidlertid forbedret økonomiens konkurranseevne seg mindre enn man hadde håpet, noe som blant annet forklares med begrenset tilgang på energi. Innsatsen for å begrense og forebygge korrupsjon har også tilsynelatende gitt få resultater.

2. Vurderinger: Resultater, effektivitet og kontroll

Flere undersøkelser (MOPAN, COMPAS, DFID's Multilateral Aid Reveiw) peker på at Afrikabanken har tatt viktige skritt framover, og dette sammenfaller med norske vurderinger. Men selv om banken kan redegjøre for hvilke aktiviteter den har finansiert og gjennomført, har den foreløpig et godt stykke igjen før den er i stand til å dokumentere resultater i alle prosjektene. Derfor ble det tidlig i 2011 vedtatt et nytt og enhetlig resultatrammeverk som banken er i ferd med å innføre. Rammeverket inneholder grunnlagstall og måltall som bankens aktiviteter vil måles opp mot, både når det gjelder innsatsene som skal gjennomføres og effekten på målgrupper og på samfunnsnivå. Dette vil gjøre det mulig å bedre dokumentere måloppnåelse i prosjekter, og også bankens bidrag til fattigdomsreduksjon og utvikling. Bankens interne effektivitet vil måles og dokumenteres, inkludert tversgående hensyn som for eksempel likestilling. Ledere på alle nivåer vil holdes ansvarlig for resultater. Målsettingene i resultatrammeverket skal reflekteres i bankens planer på landnivå, og data fra landnivået vil kunne aggregeres slik at det lettere vil være mulig å si noe om bankens bidrag til Afrikas utvikling.

AfDB har en uavhengig evalueringsenhet som rapporterer direkte til bankens styre. Evalueringene er ofte svært kritiske til bankens arbeid. Både strategier, retningslinjer, landprogrammer og enkeltprosjekter evalueres. Uavhengige studier trekker fram evalueringsavdelingen og det at evalueringene blir fulgt opp i praktisk handling som en av bankens sterke sider. Allikevel er det fremdeles bare omtrent 15 prosent av fullførte prosjekter som får en sluttevaluering.

Banken har også en tvisteløsningsmekanisme, der individer eller organisasjoner som mener banken har brutt sine retningslinjer kan klage inn banken for en uavhengig vurdering. Flere kraftprosjekter har vært klaget inn for mekanismen, og det har vært avdekket svakheter i bankens forberedelser av prosjektene, med pålegg til banken om å rette opp svakhetene.

På likestillingsområdet har mye vært gjort i å utvikle målsettinger og retningslinjer, og likestillingshensyn skal være integrert i alle bankens aktiviteter. Foreløpig er det imidlertid uklart hvor mye dette har resultert i praktiske resultater. Banken har et godt partnerskap med UNIFEM og jobber sammen med Verdensbanken for å motvirke vold mot kvinner i sårbare stater.

Sosiale standarder og hensyn til klima og miljø skal også være integrert i hele bankens virksomhet. Det finnes et omfattende sett med retningslinjer og standarder på disse områdene, og det er satt inn økte ressurser på oppfølging av disse. Det har vært framgang i bankens bidrag til klimaproblematikken, og banken har satt seg fore å investere opp mot 60 mrd. kroner innen dette området i perioden 2010-2014. Det er potensial for at banken kan bli en langt viktigere bidragsyter til klimatilpasning og utvikling av lavkarbonalternativer i regionen, men det er fortsatt klare interne kapasitetsbegrensninger på dette området.

Når det gjelder bistandeffektivitet og Paris/Accra agendaen har banken fortsatt et stykke å gå. AfDBs sterke afrikanske eierskap gjør at den samarbeider tett med regjeringene i landene, og tiltakene samsvarer generelt godt med landenes egne prioriteringer. For eksempel har banken i Zimbabwe tatt på seg en politisk sensitiv rolle i å støtte Finansdepartementet i å bedre økonomistyringen. Samtidig mener enkelte at banken godt kunne bruke det gode forholdet den har til landene til å sette strengere krav om reformer.

Tross god og tett koordinering med mange av landenes regjeringer har banken ikke i tilstrekkelig grad benyttet seg av og bidratt til å styrke landenes egne finans- og innkjøps-systemer. Graden av samarbeid med andre utviklingsaktøren varierer. Rapporten fra de norske ambassadene tyder på at AfDB kan bli flinkere til å delta i koordinering med andre givere på landnivå. Banken kan også bli flinkere til å involvere